МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ФАКУЛЬТЕТ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ДИЗАЙНУ
КАФЕДРА ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

XV Міжнародної науково-практичної конференції
«ТЕХНОЛОГІЧНА ОСВІТА:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»,
присвяченої пам'яті
академіка ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО

15 травня 2026 року

XII Міжнародної науково-практичної конференції
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ:
ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА ШЛЯХИ РОЗВИТКУ»,
присвяченої пам'яті
члена-кореспондента НАПН України
ВІКТОРА СИДОРЕНКА

16 травня 2026 року

УДК 378.016:62/68]:005.745

Затверджено рішенням Вченої ради факультету технологій та дизайну Українського державного університету імені Михайла Драгоманова
(протокол № 11 від 28 травня 2026 р.)

За загальною редакцією – Дмитра Кільдерова, Світлани Іщенко

Редакційна колегія: Тетяна Чернова, кандидат педагогічних наук, доцент; **Юрій Павлов**, доктор педагогічних наук, професор; **Лідія Сліпчишин**, доктор педагогічних наук, професор; **Олена Шатова,** старший викладач; **Ольга Трегуб**, кандидат педагогічних наук, доцент.

Технічні редактори: Олена Козієнко, Роман Полевик.

Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» (15 травня 2026 року). XII Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (16 травня 2026 року) / за заг. ред. Д. Кільдерова, С. Іщенко. Київ, 2026. 489 с.

До збірника увійшли тези доповідей XV Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка Дмитра Тхоржевського «Технологічна освіта: сучасні реалії та перспективи розвитку» (15 травня 2026 року). XII Міжнародної наукової-практичної конференції «Актуальні питання графічної підготовки: теорія, практика та шляхи розвитку», присвяченої пам'яті член-кореспондента НАПН України Віктора Сидоренка (16 травня 2026 року).

Розраховано на здобувачів освіти, педагогічних працівників закладів загальної середньої, професійно-технічної, вищої, післядипломної освіти, співробітників наукових установ та закладів.

©Факультет технологій та дизайну, 2026
©УДУ імені Михайла Драгоманова, 2026
©Автори тез, 2026

предметною спеціальністю А4.10 Середня освіта (Технології). Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2025. 25 с. URL: https://drive.google.com/file/d/1XuaNrrjWJdN2ZI1OFK6I21NAdbVGh2GH/view.

2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 р. (у редакції від 01.05.2026 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text.

3. Кодекс цивільного захисту України (у редакції від 22.03.2026 р.). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text.

4. Кондель В. М. Роль навчальної дисципліни «Цивільний захист» у процесі підготовки майбутніх фахівців освітньої галузі в умовах воєнного стану. Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXIX Каришинські читання), присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі : збірник матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 26-27 травня 2022 р. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2022. С. 119–121.

5. Електронна реєстрація на сертифікатну освітню програму «Домедична допомога у професійній діяльності фахівця». Обсяг програми: 30 год./1 кред. ЄКТС. Форма навчання: змішана (навчання в дистанційному та аудиторному форматах). URL: https://forms.gle/QmgwpYyi1d4coY3x7.

ВКЛАД АКАДЕМІКА ДМИТРА ТХОРЖЕВСЬКОГО В СТАНДАРТИЗАЦІЮ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Микола КОРЕЦЬ

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Київ, Україна

Анотація. *У доповіді розкрито внесок академіка Дмитра Тхоржевського у становлення та розвиток стандартизації технологічної галузі освіти в Україні. Проаналізовано основні наукові ідеї вченого щодо системного проєктування змісту технологічної освіти, визначення єдиних освітніх вимог, забезпечення політехнічного характеру підготовки та поєднання теоретичної і практичної*

складових навчання. Висвітлено роль ученого у розробленні першого Державного стандарту освітньої галузі «Технологія», що став підґрунтям модернізації трудового навчання та переходу до компетентнісної моделі технологічної освіти. Обґрунтовано актуальність наукової спадщини Д. Тхоржевського в умовах сучасного реформування середньої та вищої освіти, зокрема у процесі оновлення стандартів підготовки педагогічних кадрів технологічного профілю.

Ключові слова: *технологічна освіта, стандартизація освіти, трудове навчання, державний стандарт, компетентнісний підхід, політехнічна освіта, підготовка вчителів технологій, проєктно-технологічна діяльність, техніко-технологічна культура, Дмитро Тхоржевський.*

Проблема стандартизації технологічної освіти посідає важливе місце у науковій спадщині академіка Дмитра Тхоржевського. Його праці стали теоретичною основою розвитку трудового навчання й сучасної технологічної освіти в Україні. За часів незалежної України, безумовно, були використані ті напрацювання, які створювалися раніше щодо проєктування структури та змісту трудового навчання. А в період становлення технологічної освіти в Україні виникла нагальна проблема проведення її стандартизації. Дмитро Олександрович розглядав стандартизацію не лише як упорядкування змісту освіти, а як механізм забезпечення цілісності, наступності та практичної спрямованості підготовки учнів. Його професійна діяльність була тісно пов'язана з розвитком системи трудового навчання в загальноосвітній школі, основною ідеєю його педагогічної концепції було формування всебічно розвиненої особистості через працю, творчість і технологічну діяльність. Стандартизацію в системі підготовки вчителів для технологічної галузі Д.Тхоржевський створював для:

- забезпечення якості вищої освіти;
-єдиних вимог до освітніх програм;
-прозорості та порівнюваності кваліфікацій;
-інтеграції України до Європейського простору вищої освіти;
-підвищення конкурентоспроможності випускник.

Він створив групу розробників стандарту із числа провідних вчених цієї галузі не лише нашого університету, а і інших закладів вищої освіти (частина їх присутні на нашій конференції), які системно працювали майже рік. В ті часи йшла масово стандартизація всіх галузей вищої педагогічної освіти, але Дмитро Олександрович один із перших підготував проєкт стандартів у вигляді книжечки, яку мені з почуттям виконаної важливої справи показав.

Дмитро Тхоржевський був одним із розробників першого Державного стандарту освітньої галузі «Технологія» (або «Технологічна освіта») у 1997-2000 роках, який став основою для переходу від традиційного трудового навчання до технологічної підготовки учнів в Україні. У цьому стандарті було визначено головні цілі технологічної освіти: формування трудових умінь, розвиток технічного мислення, професійне самовизначення учнів та виховання творчого ставлення до праці. Учений запропонував наскрізні змістові лінії технологічної освіти, серед яких основи виробництва, продуктивна праця, трудове виховання та творча діяльність. Ці наукові ідеї стали підґрунтям для подальшого оновлення навчальних програм і державних стандартів у галузі технологічної освіти. Учений також наголошував на необхідності врахування суспільних і технологічних змін у змісті освіти. Він вважав, що школа повинна готувати учнів до реального життя, сучасного виробництва та свідомого вибору професії. Саме тому його концепція передбачала тісний зв'язок навчання з практичною діяльністю та виробничими процесами. Такий підхід став важливим для подальшої модернізації освітньої галузі «Технології» в умовах реформування української освіти.

Основні ідеї Тхоржевського щодо стандартизації технологічної освіти можна узагальнити так:

-Системність змісту технологічної освіти, яка повинна будуватися як цілісна дидактична система. Саме тому стандарти мають визначати не лише перелік знань, а й практичні вміння, технологічне мислення та готовність до продуктивної діяльності.

-Політехнічний характер освіти, що передбачав необхідність інтеграції знань із техніки, виробництва, матеріалознавства та основ сучасних технологій. Стандарти технологічної освіти, на його думку, повинні забезпечувати підготовку учнів до життя в технологічному суспільстві та формувати здатність адаптуватися до змін виробництва.

-Компетентнісний підхід, ідеї якого випередили сучасну концепцію компетентнісної освіти. Він вважав, що результатом технологічного навчання має бути не механічне засвоєння операцій, а формування здатності самостійно розв'язувати практичні й технічні завдання. Сучасні державні стандарти технологічної освітньої галузі багато в чому спираються саме на ці підходи.

-Зв'язок освіти з виробництвом і суспільними потребами, спрямований на те, що стандарти мають враховувати соціально-економічні зміни та потреби ринку праці. Тому зміст технологічної освіти повинен постійно оновлюватися відповідно до розвитку науки й техніки.

-Єдність теорії та практики був важливою складовою стандартизації визначення практичної діяльності учнів: проєктування, конструювання, виготовлення виробів, використання інструментів і технологічних процесів. Це стало підґрунтям сучасного проєктно-технологічного підходу в НУШ.

Якщо все це проаналізувати, то, не дивлячись, що ці ідеї були висунуті 30 років тому, але вони і нині залишаються і нині при оновленні стандартизації як середньої, так вищої освіти в технологічній галузі освіти. Освітня галузь «Технології» по цей в системі підготовки педагогічних кадрів, на жаль, немає стандартів відповідно до нових класифікаторів професій [1], обмежилися лише узагальненими професійними стандартами «Вчитель закладу загальної середньої освіти»[2] та «Викладач закладу вищої освіти» [3].

Тому розробникам цих стандартів не слід забувати напрацювання в цьому Дмитра Тхоржевського.

Отже, внесок Дмитра Тхоржевського у стандартизацію технологічної освіти полягає у створенні наукових засад для:

- системного проєктування змісту технологій та системи підготовки вчителів ля цієї галуззі;
- визначення єдиних освітніх вимог;
- поєднання теоретичної і практичної складових підготовки;
- орієнтації освіти на формування та розвиток компетентностей і техіко-технологічної культури особистості.

Його наукова спадщина залишається актуальною в умовах реформування та стандартизації технологічної галузі освіти.

Література

1. Наказ МОН України 04.03.2024 р. № 260 Про затвердження Переліку предметних спеціальностей спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями). URL: zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 20.04.2026).
2. Наказ МОН України 29 08 2024 р. № 1225 Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» URL: mon.gov.ua (дата звернення: 20.04.2026).
3. Наказ МОН України 16.10. 2024 р. № 1466 «Про затвердження професійного стандарту «Викладач закладу вищої освіти» URL: mon.gov.ua (дата звернення: 20.04.2026).

КУЛЬТУРА БЕЗПЕКОВОЇ ПОВЕДІНКИ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Олександр КОРЕЦЬ, Олександр ВОЄВОДА

Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Київ, Україна

Анотація: *В роботі актуалізується проблема формування формування культури безпекової поведінки здобувачів на уроках технологій у закладах загальної середньої освіти. Обґрунтовано, що в умовах реформування освіти питання безпеки трансформується від простого завчання інструкцій до формування стійкої внутрішньої культури особистості. Проаналізовано*